

Gedragsanalyse wolf- hond en wolf- kind op Landgoed den Treek

Wolven en predatie van honden.

Uit data weten we dat wolven honden prederen. Maar onder welke omstandigheden wolven overgaan tot honden eten en hoe de 'weg er naar toe' er uit ziet (of kan zien) hoop ik in dit korte artikel te verduidelijken. Onderzoek (*1) toont aan dat predatie van honden vooral in door mensen gedomineerd landschap voorkomt waar minder prooi aanwezig is. Veel locaties in Europa voldoen aan deze eigenschappen, waardoor Europa vaak beschreven staat.

Hoe leert een wolf dat een hond een makkelijke prooi is?

Het gedrag van de wolf, die voor het eerst in een neutrale houding, dus zonder angst of agressie (agonistisch gedrag) met hooguit wat stresssignalen, een hond observeert en benadert noemen we exploratiegedrag. Doel van dit gedrag is informatie vergaren. Voor de leek ziet het er vriendelijk uit, maar zolang de wolf observeert/exploreert in een neutrale houding (zonder agonistisch of voortplantingsgedrag) is de term vriendelijkheid niet van toepassing. De wolf nadert niet om een sociale interactie aan te gaan met de hond, maar heeft een andere motivatie: uitzoeken of de hond een potentiële, veilig te vangen prooi is. We weten dat wolven niet of nauwelijks contact zoeken met dieren die niet tot de roedel behoren. Wolven zijn familiedieren en erg territoriaal ingesteld. De voornaamste doodsoorzaak bij wolven zijn andere wolven. (zie *Wolves, Behavior, Ecology and Conservation. Mech and Boitani o.a Pagina 93*)

Bij het achtervolgen en doden van niet-roedelgenoten is er sprake van agonistisch gedrag. Als wolven andere dieren benaderen in een neutrale houding waarbij gedragselementen van agressie ontbreken, is het níét waarschijnlijk dat dit gedrag is toe te schrijven aan het verdedigen van welpen oftewel defensieve agressie.

Exploreren zal een wolf eerst vanuit volledige dekking doen, onzichtbaar voor mensen. Het is algemeen bekend dat wolven zichzelf goed verborgen kunnen houden terwijl ze observeren. Als door observatie verkregen informatie voor het dier niet aversief is leert een wolf dat het veilig is om de volgende stap te zetten en uit de dekking te voorschijn te komen.

Als ook deze openlijke, maar nog wel op afstand, exploratie geen negatieve gevolgen heeft is een volgende stap het dichterbij naderen van honden. Dit gedrag is goed te zien op de diverse filmpjes die het afgelopen jaar zijn gemaakt. Daarop is ook te zien dat de wolf een hond -met of zonder eigenaar er naast - observeert en nadert in een neutrale houding.

Als een wolf geleerd heeft dat ook het dichterbij komen niets negatiefs oplevert zal/kan de volgende stap zijn het directe contact opzoeken. Ook hier geldt weer: gebeurt dit in een neutrale houding met hooguit wat stresssignalen en wat aarzeling (maar geen agonistisch of voortplantingsgedrag), dan is er géén sprake van vriendelijkheid en van sociale interactie, maar van een andere motivatie.

Als nabijheid tot de hond (en eventueel de eigenaar) de wolf geen aversieve ervaringen oplevert, dan zal - afhankelijk van het karakter, eerdere ervaringen en eventuele eetlust van de individuele wolf - een aanval volgen of eerst nog een extra tussenstap plaatsvinden. Wolven hebben geen baat bij een agressieve ontmoeting waar ze zélf gewond kunnen raken. Ze kunnen door kort stoten/bijten (*2) en terugtrekken ontdekken of een mogelijke serieuze aanval het overwegen waard is. Tijdens dit hele proces leert de wolf door leerprocessen, habituatie en associatieleren, wat wel kan en veilig is en wat niet.

Als de wolf uiteindelijk aanvalt en predeert is dat de ultieme positieve bekrachtiging die ervoor zorgt dat het gedrag in de toekomst vaker voorkomt. Extra risico: Buiten dat de individuele wolf leert dat hond een makkelijke en smakelijke prooi is zal als de wolf welpen heeft deze van de ouders leren dat hondenvlees onderdeel is van het menu.

Note: Het misverstand dat op mensen aflopen vriendelijk gedrag is, zorgt er bij huishonden voor dat mensen gebeten worden, omdat ze de naderende, onderzoekende hond proberen te aaien.

© [REDACTED] - diergedragsdeskundige, docent leerprincipes en directeur Tinley Academie geschreven 17 juli 2024

1. Consumption of Carnivores by Wolves: A Worldwide Analysis of Patterns and Drivers by Inês Martins,¹ Miha Krofel², Paulo G. Mota^{1,3} and Francisco Álvares^{3,}

<https://www.mdpi.com/1424-2818/12/12/470>

*2. Stoten /kort bijten en terugtrekken

Bijtincident met 5 jarig meisje

Kenmerken van defensief gedrag

Diverse onderzoeken*1 geven aan dat defensief gedrag, als het om het verdedigen van het nest en welpen betreft, gepaard gaat met diverse geluiden waaronder blaffen en grommen. Bijten is dan geen onderdeel van het gedrag. Onderzoek toont ook aan dat wolven als mensen naderen de voorkeur geven aan vluchten. Zelfs als er welpen zijn.*2

Kenmerken van predatie gedrag

Kenmerk van predatie is dat het geluidloos gebeurt en dat de wolf zich zo lang mogelijk stil en onzichtbaar houdt. Daardoor kan het dier 'zijn prooi' zo dicht mogelijk naderen en vergroot het hiermee de kans op succes. *3 Onderzoek toont aan dat predatie naar mensen weinig voorkomt, maar als het gebeurt zijn kinderen onder de 10 jaar vaak het slachtoffer. *4

Oorzaken wolven aanval op mensen

In het rapport van Linell en van het WUR *5 staat dat de 4 factoren die de kans op een wolven aanval naar de mens vergroten zijn:

- Rabies -Hondsdolheid
- Sterke Habitatie
- Provocatie-de wolf in het nauw gedreven die alleen nog kan aanvallen
- Artificieel landschap met zeer weinig natuurlijke prooien en die in grote mate afhankelijk zijn van vee en menselijk afval.

Toelichting bij 4: Op Landgoed den Treek leven als mogelijke prooi alleen reeën. Zwijnen en herten zijn niet aanwezig. De reeën die 'makkelijk' te vangen waren zijn waarschijnlijk al gepredeerd of in ieder geval in aantal geminderd. Uit onderzoek blijkt dat ree, hert en zwijn voor de wolf prooi zijn, *6 maar dat wolven ook honden en andere prooi eten als de omstandigheden dit vereisen.

Ontwikkelen van smaak en prooiherkenning bij wolven.

Uit diverse onderzoeken bij mensen blijkt dat een foetus al verschillende smaken kan proeven aan de hand van wat de moeder eet. *7 . Er is geen reden om aan te nemen dat dit voor wolven anders zou zijn. Daarnaast leren wolvenwelpen van hun ouders wat prooi is door opgebraakte prooi te eten en later door meegebrachte prooi te verorberen. Tussen 4 en 10 maanden (Mech-Wolves Behaviour, ecology and conservation) gaan de welpen met de ouders mee op jacht. Het najagen en vangen van prooi is aangeboren gedrag (Sullivan 1979, Zimen 1981), maar wordt door het te doen geperfectioneerd. Prooiherkenning moet worden aangeleerd via ouders of door exploratie. Een wolf die honden predeert en een kind als prooi benadert kan in theorie dit alles overdragen aan nakomelingen. Zie ook *8 en het artikel van D. Rijnders over leergedrag.

Conclusie:

Het gedrag van een wolf die plotseling uit de bosjes komt en daarna direct en geluidloos, een meisje van 5 jaar aanvalt in haar zij bijt (door de huid heen) past niet in de gangbare omschrijving van defensief gedrag, maar wel in de omschrijving van prooigedrag. Aangezien er geen hond aanwezig was bij het meisje kan het gedrag ook niet verklaard worden als prooigedrag richting hond en verdedigen van deze prooi.

Ook de omstandigheden op Landgoed den Treek: weinig natuurlijke prooi aanwezig, maar

wel veel mensen dus grote kans op habituatie, maken prooigedrag zowel naar hond als kind aannemelijk.

*1 Wolf human interactions in Alaska en Canada: a review of the case history
Author: Mark.E.Mc Nay
Source: Wildlife Society Bulletin Autumn 2002 Vol. 30
<https://www.jstor.org/stable/3784237>

*2. Wolf behaviour towards people-the outcome of 125 monitored encounters. Cand. Scient Thesis. Hilde Karine Wam 2002
<https://www.studocu.com/en-gb/document/the-ucl-academy/environmental-systems-and-societies/wolf-behaviour-towards-people/90749191>

At what distance do wolves move away from an approaching human?
Authors: J. Karlsson (email: Jens.Karlsson@nvb.slu.se), M. Eriksson,
Publication: Canadian Journal of Zoology 30 November 2007

<https://doi.org/10.1139/Z07-099>

*3 A Proposed Ethogram of Large-Carnivore Predatory Behavior, Exemplified by the Wolf
Daniel R. MacNulty, L. David Mech, Douglas W. Smith
Journal of Mammalogy, Volume 88, Issue 3, June 2007, Pages 595–605

<https://doi.org/10.1644/06-MAMM-A-119R1.1>

*4 Norsk Institutt for naturforskning - The fear of wolves. A review of attacks on humans
Linell and others
https://www.researchgate.net/publication/236330045_The_fear_of_wolves_A_review_of_wolf_attacks_on_humans

*5 De wolf terug in Nederland een factfinding study. WUR Jansman en anderen
<https://research.wur.nl/en/publications/de-wolf-terug-in-nederland-een-factfinding-study>

*6 Adaptive diet strategy of the wolf in Europe a review. November 2014
Acta Zoologica Bulgarica 66(2014):439-452 66(2014):439-452
Authors: Diana Zlatanova Sofia University "St. Kliment Ohridski" Atidzhe Ahmed Institute of Biodiversity and Ecosystem Research at Bulgarian Academy of Sciences, Albena Vlasseva Bulgarian Academy of Sciences Peter V Genov Bulgarian Academy of Sciences

*7 Flavor Sensing in Utero and
Emerging Discriminative Behaviors in the Human Fetus

Beyza Ustun¹, Nadja Reissland¹, Judith Covey¹,
Benoist Schaal², and Jacqueline Blissett³

¹Department of Psychology, Durham University; ²Developmental Ethology and Cognitive Psychology
Laboratory, Centre for Taste, Smell and Feeding Behaviour Science, Centre National de la Recherche
Scientifique (CNRS), UMR 6265, Université de Bourgogne; and ³School of Psychology,
Institute of Health and Neurodevelopment, College of Health and Life Sciences, Aston University
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/09567976221105460>

*8 Conflicts with wolves can originate from their parent pack.

Diederik van Liere,^{1,*} Nataša Siard², Pim Martens³ Dušanka Jordan²

¹Institute for Coexistence with Wildlife, Heuvelweg 7, 7218 BD Almen, The Netherlands

²Department of Animal Science, Biotechnical Faculty, University of Ljubljana, Groblje 3, 1230
Domžale, Slovenia

³Maastricht Sustainability Institute, Maastricht University, P.O. Box 616, 6200 MD Maastricht, The
Netherlands

*

Animals 2021, 11(6), 1801; <https://doi.org/10.3390/ani11061801>

https://www.researchgate.net/publication/270566518_Adaptive_Diet_Strategy_of_the_Wolf_Canis_lupus_L_in_Europe_a_Review

© [REDACTED] - diergedragsdeskundige, docent leerprincipes en directeur Tinley Academie
geschreven 27 juli 2024

Het leervermogen van wolven kan (mede) aanleiding zijn voor gevaarlijke situaties

In beleid rond de wolf worden het natuurlijk gedrag, wel of niet door onderzoek gestaafd en de ecologische waarde van de wolf als argumenten gehanteerd om wel of niet over te gaan tot ingrijpen. Maar variabelen zoals leervermogen in een specifieke context zijn zeker zo belangrijk. Alle dieren, dus ook wolven, zijn constant aan het leren. Dit zorgt ervoor dat hun leefomgeving voorspelbaar en controleerbaar is. Leren is aanpassen en dus overleven.

Wolven welpen leren van hun ouders welke dieren eetbaar zijn en hoe je ze het beste kunt vangen. Idealiter vangt de wolf wilde dieren zoals ree, hert, zwijn, haas, konijn enz. Als die prooidieren om wat voor reden niet beschikbaar zijn in combinatie met de mogelijkheid 'makkelijker' prooien te vangen dan kan de wolf, als opportunist, zijn prooikeuze aanpassen.

De wolven in Nederland en zeker ook op Landgoed den Treek leren dat mensen géén gevaar vormen. Ze benaderen mensen in diverse situaties, achtervolgen een peuter op een loopfietsje en jagen achter ruiter en paard aan. Ze onderzoeken honden, slegen deze soms een stuk mee en hebben er 1 aangevallen, doodgebeten en meegenomen. Iedereen die bekend is met de leerprincipes weet dat succesvol gedrag leidt tot herhaling waarbij het steeds opnieuw uitoefenen van het gedrag de motivatie alsmat verder doet toenemen. Dieren die door ervaring geleerd hebben dat honden en misschien kinderen een makkelijke prooi vormen zijn steeds minder makkelijk tegen te houden of te verjagen.

Vanuit leertechnisch oogpunt is het raadzaam om vooral de jonge, nieuwsgierige wolven bij de eerste pogingen om in de buurt van honden/kinderen te komen te leren dat dit gedrag hen niets oplevert. Dit kan door het toedienen van een aversieve prikkel. Belangrijk hierbij is dat dit op de juiste sterkte gebeurt en dat de wolf de onaangename ervaring koppelt aan het benaderen van de hond/ het kind. In de praktijk zal dit niet meevallen. Het is immers niet te voorspellen waar en wanneer de wolf een hond/kind zal benaderen.

Als van de 10 pogingen om een hond/kind te benaderen er bijvoorbeeld 6 'at random' lukken is er sprake van een onregelmatige, intervalbetrachtiger. Leertechnisch gezien weten we dat deze vorm van succes garantie geeft dat het gedrag blijft bestaan. Bij zoveel geslaagde pogingen om bepaald gedrag uit te oefenen is het nog maar de vraag of het toedienen van een aversieve prikkel leidt tot de juiste conditionering. De kans is groot dat de wolf niet meer de koppeling legt hond/kind naderen is vervelend, maar bijvoorbeeld hond/kind naderen in deze context moet ik vermijden. Er bestaat dan een gereede kans dat de wolf het op andere plekken wel blijft proberen met alle risico's van dien.